

Программа учебной дисциплины

5.4. «Словообразование родного (татарского) языка»

1. Цель освоения дисциплины

Целью освоения дисциплины является подготовка высококвалифицированного специалиста, обладающего глубокими теоретическими знаниями в области словообразования родного (татарского) языка и умеющего применять их на практике.

2. Планируемые результаты освоения дисциплины

№ п/п	Компетенции	Знать	Уметь	Владеть
1.	ПК-1	пути исторического развития языка, в частности особенности развития разных ярусов его структуры и характер их взаимодействия в процессе развития; теоретическую основу словообразования родного литературного языка	использовать теоретические знания и практические умения и навыки в предметной области при решении профессиональных задач; объяснять особенности тех или иных единиц современного языка и характер их употребления на основе анализа их происхождения; применять полученные знания на практике	навыками словообразовательного анализа языковых единиц с учетом тенденций в их развитии и разного их истолкования в современной науке; навыками диахронического осмысления и анализа языковых явлений с целью понимания механизмов функционирования и тенденций развития родного и русского языков; литературными нормами родного языка
2.	ПК-2	теоретические основы в области словообразования родного языка, законы их функционирования	выполнять словообразовательный анализ; выделять и анализировать единицы различных уровней языковой системы родного и русского языков в единстве их содержания, формы и	методикой разбора языкового явления

			функций; осуществлять целенаправленную воспитательную деятельность	
3.	ПК-3	способы словообразования в татарском языке	формировать развивающую образовательную среду для достижения личностных, предметных и метапредметных результатов обучения средствами преподаваемых учебных предметов	навыками словообразовательного и структурного анализа слов

3. Содержание дисциплины

№ п/п	Тема	Кол-во часов	Вид	Содержание
1.	Словообразование как наука	2	Лекция	Предмет, задачи и история изучения словообразования
2.	Морфемика	4	Самост. работа	Морфемика татарского языка
3.	Морфемный анализ	2	Практ.	Морфемный анализ слова
4.	Словообразование в татарском языке	2	Практ.	Структура словообразования в татарском языке
5.	Словообразование в татарском языке	2	Лекция	Способы словообразования в татарском языке
6.	Словообразовательный анализ	4	Самост. работа	Словообразовательный и структурный анализ слов

4. Формы аттестации и оценочные материалы

Форма аттестации – зачёт.

Список вопросов к зачёту:

1. Татар тел белеменең сүзьясалышы тармагы. Курсның өйрәнү объекты, максат-бурычлары.

2. Сүзьясалышының тел тармаклары һәм башка фәннәр белән бәйләнеше.

3. Татар теленең лексик системасының тамырлары.

4. Хәзерге татар теленең лексик системасының төрле үсеш юллары.

5.Татар теленең сүзлек составының үз сүз ясаучы чаралары нигезендә үсеше.

6.Сүзләрнең мәгънәсе киңәю һәм үсү.

7.Телебезнең лексик составының алынмалар исәбенә киңәюе.

8.Әдәби телдә булган сүзләрнең мәгънәләрен дифференциацияләү һәм яңа төшенчәләрне белдерү өчен диалектлардан һәм сөйләшләрдән сүзләр алу.

9.Сүзне кисәкләргә бүлеп карау.

10.Тамыр һәм нигез.

11.Кушымчаларның төрләре.

12.Татар телендә сүзьясалышы ысуллары.

13.Сүзьясалышының фонетик ысулы.

14.Сүзьясалышының кушымчалау ысулы.

15.Сүзьясагыч кушымчаларга характеристика.

16.Продуктив һәм продуктив булмаган сүзьясагыч кушымчалар.

17.Телебездәге алынма кушымчалар.

18.Гади һәм кушма кушымчалар.

19.Сүзьясалышының сүзләр кушылу ысулы.

20.Сүзтезмәнең кушма сүзгә күчүе.

21.Сүзтезмәнең, кушымча алып, кушма сүзгә күчүе.

22.Сүзьясалышының конверсия ысулы (лексик-грамматик ысул).

23.Сүзьясалышының лексик-семантик ысулы.

24.Сүзьясалышының аббревиация ысулы (кыскартылмалар ясалышы).

25.Исемнәр ясалышы.

26.Сыйфатлар ясалышы.

27.Рәвешләр ясалышы.

28.Фигыльләр ясалышы.

29.Сүзьясалышы тармагын өйрәнүнең әһәмияте.

30.Сүзьясалышы өлкәсендә эшләгән галимнәр һәм аларның хезмәтләре.

5. Учебно-методическое и информационное обеспечение дисциплины:

Основная литература:

1. Ганиев, Ф.Ә. Хәзерге татар әдәби теле: Сүзьясалышы / Ф.Ә. Ганиев. – Казан: Мәгариф, 2006. – 271 б.

2. Сафиуллина, Ф.С. Хәзерге татар әдәби теле: югары һәм урта уку йортлары өчен д-лек / Ф.С. Сафиуллина, М.З. Зәкиев. – 3 нче басма. – Казан: Мәгариф, 2006. – 407 б.

Дополнительная литература:

1. Миргалимова, З.Ф. Татар теле практикумы: Югары һәм урта уку йортлары студ. өчен дәрәслек / З.Ф. Миргалимова, З.Ф. Сәләхетдинова, М.К. Юматова. – Казан: РИЦ “Школа”, 2008. – 268 б.

Интернет-ресурсы:

1. Электронная библиотечная система «Юрайт» - Режим доступа:
<https://biblio-online.ru/>

2. Электронный каталог библиотеки НГПУ. - Режим доступа:
<http://bibl.ngpi.net:81/cgi-bin/zgate.exe?init+test.xml,simple.xsl+rus>

3. Научная электронная библиотека eLIBRARY.RU. - Режим доступа:
<https://elibrary.ru>